

Мени тувгъан тилим

Тилинъни джоймакъ - миллетни ред этмектир,

Буны сиз анълайсыз чокъ нефретке толып.

Миллетни джоймакъ да дюньядан кетмектир,

Келинъиз, яшайыкъ саф бир миллет олып!

(«Ана тилинде лаф этмеген аналаргъа» Ч. Али)

Эр бир халкънынъ озь тили, тарихы, дини бар, бу – миллетимизнин тамырыдыр. Эгер де бир де бириси джоюлса, бу миллет ер юзюнден ёкъ олуныр. Бунынъ ичюн не япмакъ керек?

Эбет бу вазияттен къуртулмасы озюмизге багълы.

Тиль , урф – адетлер, эдебият, музыка, медениет - къырымтатар халкънынъ рухий зенгинлигидир. Бу сырада тиль энъ муим ерни ала, не ичюн дегенде тильнен халкъ озь дюньябакъышыны, бедий ве медений зенгинликлерни келеджекте эвлятларгъа мирас къалдыра. Биз къырымтатар тилини – ана тили деймиз . Инсан дюньягъа кельгенинен, онъа ана озь сютюнен, сёзлеринен, айненилернен тувгъан тильге севги ве меракъ ашлай. Аналарымыз къолунда тек догъуп осьтюремек дегильде, тувгъан тильде лакъырды этмеге огретмек боюнуны борджудыр . Афсузки чокъ ана – бабалар озь къоранталарында рус тилинде лаф этелер. Яшлар арасында да озь ана тилинде дегиль башкъа тилинде лаф этмек мот деп саялар. Онынъ ичюн къырымтатар тили башкъа тиллерге бакъкъанда къуветсиз корюне.

Сюргюнликте къартана , къартбабаларымыз исе тувгъан тилимизни озь аилелеринде сакълап Ана Ватанымызгъа кетирдилер. Шимди исе биз озь юртумызда ана тилимизни джоймакъ арефесинде турамыз. Миллет халкъ олып озь ана тилинде лаф этмесе, миллетке, халкъкъа зарар ола. Бизлер миллет олып ана тилимизни миллет оларакъ ёкъ этемиз.

Тувгъан тиль – бу индже , назик бир йиптир, бизни эждатларымызнен багълагаъан. Бизим улу эдиплеримиз: Ашыкъ Умер , Якъуп Шакир Али, Бекир Чобан -заде , Эшреф Шемьи- заде , Исмаил Гаспринский, Номан Челебеджихан , Идрис Асанин ве башкъалары бу гузель ве зенгин тилимизде шиирлер , эфсанелер, , масаллар, романлар ве дестанлар яраткъанлар. Оларнынъ эсерлери бизге мирасдир.Бу эдебий мирас исе бизни халкъымызнынъ тарихинен багълай . Къырымтатар языджылары ве шаирлери озь эсерлеринде бизим тувгъан тилимизни дюльберлигини, анеклигини ве зенгинликини косьтерелер.

Сюргюнлик деври языджыларындан миллий арекетте энъ фааль эштирак эткенлер Эшреф Шемьи –заде, Идрис Асанин, Сеитумер Эминдир. Аслында озь халкъына, къаны- джанынен садыкъ олгъан такъдиринен яшагъан, онынъ келеджеги ичюн янып-куйген Идрис Асанин о дередже кениш бильгили, окъумыш инсан ки, онынъ эр бир меселеге мунасебети ве фикирлеринен, чыкъаргъан хулясалары ве теклифлеринен разылашмакъ, оз фикринде къатты тургъанына, озь гъаелерининъ омюрге кечирилювинде айрыджа къатийлик косьтергенине сукъланмакъ мумкюн дегиль эди. Идрис Асанин эр не къадар миллий арекетнинъ фааль етекчилеринден бири олса да, о иджат адамы оларакъ эвеля шаир, языджы эди. О, озь шиирлеринде энди тек вакъианы тарифлемекнен къалмай, вазияттен къуртулув чарелерини де изалап башлай.

Бу дюньянынъ инджесидир

Меним азиз тувгъан Илим.

Сен олмасанъ, мен де ёкъым...

Бинъ яшайыкъ, Ана тилим!

Гурбетликте Идрис Асанин озъ Ана тили язгъан.

- Догъмиуш тильге урьметсизлик- миллет хорламакътыр., - деген къартларымыз.

Ана тилимизнинъ бугунки вазияти пек къыен бир вазиятте, бизни джиддий бакъмагъа меджбур эте. Миллетимизнинъ энъ муим байлыгъыны, аслында миллет оларакъ къалмакъ ичюн энъ эсас шартлардан энъ муимини джоймакътамыз. Бу кетиште биз, озъ-озъюмизни миллет оларакъ гъайып эте, миллетлер сырасындан чыкъарамыз.

Биз бугунъ бирликте арект этип, келеджегимизни озюмиз къорчаламакъсакъ, биз озъ тилини, динини, медениетни ве урф –адетлерини бильмеген сюрю оларакъ, башкъа миллетлернинъ аягъы астында къалып орьселенеджекмиз.

Тувгъан тилимизнинъ догъгъан ери Къырымдыр. Некъадар маниелерге огърасада огърасада эбедий къалгъаныны истейимиз.

Февральнинъ 21 – Халкъара ана тили куню. Озъ ватаныны, халкъыны, ана-бабасыны севген инсан- озъ ана тилини де севе.

Ана тилимизнинъ келеджегимиз бизим къолумызда. Биз тилимизнинъ, медениетмизнинъ ве урф – адетлеримизнинъ девамджыларымыз. Ана – бабаларымыз бизни догъру тербия бердилер, олар бизге ана тилимизни урьмет этмекни, севмекни ве тувгъан тильде сербест лаф этмеге огреттилер.. Биз къырымтатармыз, озъ ватанымыз Къырымда яшаймыз. Келинъиз ана тилини севейик, огренейик, ана тилинде лаф этейик. Эпимиз ана тилини сакълап къалмагъа, яшатмагъа тырышайыкъ, Озъ тилин, адетлерни кутъкен, къорчалагъан халкънынъ омюри де узун олур.

Мен истеим ки бизим тилимиз сокъакъларда, койлерде, шеэрлерде – бутюн Къырым топрагъында сербест янъырасын! Ватанны чечеклендирмек, оны гузеллендирмек, тильге къавий земин азырламакъ бизим боюнымиз борджудир.

Мен озюмнинъ юрек феръядымны Юнус Къандым сёзлеринен битирмге истейим:

Агълама сен, Ана тилим,

Оксюз дегилсынъ.

Сен дегиль де санъа , тилим,

Башлар эгильсин.

Меним дувам, меним авам,

Меним бабам, меним анам,

Ана тилим.

Яшасын бизим тилимиз!